

Årsrapport for magtanvendelser 2007

1. Resumé

De tilbud og institutioner, som Socialforvaltningen fører tilsyn med, skal løbende registrere og indberette magtanvendelser, som har fundet sted. Årsrapporten for magtanvendelser 2007 viser en stigning i antallet af indberettede magtanvendelser på børne- og ungeområdet samt handicapområdet. På psykiatriområdet er der ikke sket ændringer i antallet af indberettede magtanvendelser.

I bilag 1 er der et uddybende afsnit om tilsynet med magtanvendelser. I bilag 2 er en samlet oversigt over de tilbud, der er ført tilsyn med i 2007.

2. Om magtanvendelse

Lov om social service, kapitel 24, fastlægger rammer og retningslinier for magtanvendelse. Socialforvaltningen har som mål at styrke retssikkerheden for de borgere, der er omfattet af reglerne om tvangsmæssige indgreb efter den sociale lovgivning. Det centrale er, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten som udgangspunkt undgås. Socialpædagogisk bistand går altid forud for magtanvendelse, og mindsteindgrebsprincippet – det vil sige den mindst indgribende løsning – skal altid have første prioritet.

Magtanvendelse er et komplekst område. På den ene side ønsker vi at begrænse magtanvendelser mest muligt. På den anden side er der lovhjemmel til magtanvendelse i visse situationer, hvor det er nødvendigt at bruge. For medarbejderne kan det skabe svære dilemmaer i det sociale og pædagogiske arbejde med de borgere, som opholder sig på tilbud og institutioner. Mennesker med omfattende behov for hjælp og støtte i deres liv skal sikres den nødvendige omsorg, samtidig med at de har den personlige frihed og de samme rettigheder og pligter som andre borgere i samfundet. For borgere med nedsat psykisk funktionsevne er det karakteristisk, at de ofte ikke er i stand til at give udtryk for, hvilken omsorg de ønsker og dermed heller ikke kan give samtykke til den omsorg, som forvaltningen gerne vil tilbyde dem. Der er en hårfin grænse imellem pligt til omsorg og omsorgstvang.

Det er vigtigt at skabe rum for en kontinuerlig dialog om de magtanvendelser, som foretages. En dialog som skal føres blandt ledelse og medarbejdere på de enkelte tilbud såvel som med centralforvaltningen. Tilbuddenes indberetning af magtanvendelser og opfølgningen herpå skal være med til at skabe en ansvarlig selvreflekterende organisation, som hele tiden skal udvikle sig på områder, hvor vi kan forbedre borgernes livskvalitet

3. Samlet statistik 2007

Tabellen nedenfor viser det samlede antal indberetninger af magtanvendelse i 2007 på henholdsvis handicap-, psykiatri- samt børne- og ungeområdet. Psykiatri- og handicapområdet er underlagt bekendtgørelsen om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne. Børne- og ungeområdet omfatter også tilbud til handicappede børn og er underlagt bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Magtanvendelser og pladser på de tre områder

	Antal pladser	Antal tilladte magtanvendelser	Antal ikke-tilladte magtanvendelser	I alt
Børne- og ungeområdet	707*	1537	9	1546
Psykiatriområdet	1900**	38	7	45
Handicapområdet	1779***	444	2	446
I alt	4304	2019	18	2037

*Heraf de 32 pladser på private opholdssteder

**Heraf 1306 pladser på bofællesskaber inkl. mindre bosteder og solistboliger, bocentre og plejekollektiver. Dertil kommer 122 pladser på private opholdssteder. De resterende er et estimeret antal "åbne" pladser i aktivitets- og værestederne.

***Heraf 787 pladser på aktivitets- og samværstilbud, 119 pladser på Blindeinstituttet og 873 pladser på botilbud til voksne – heraf udgør bofællesskaberne 228 pladser

I de følgende afsnit vil de indberettede magtanvendelser for 2007 blive behandlet for hvert område, herunder også udviklingstendenser i forhold til antallet af indberetninger i 2006.

4. Børne- og ungeområdet

Børne- og ungeområdet omfatter i alt 707 pladser. Heraf er 629 pladser på dagbehandlings- og døgninstitutioner for børn og unge, 46 pladser på døgntilbud for handicappede samt 32 pladser på godkendte private opholdssteder.

På børne- og ungeområdet er der i alt 39 tilbud, heraf 6 private opholdssteder for børn og 4 døgntilbud for handicappede børn.

På børneområdet blev der i alt indberettet 1546 magtanvendelser fordelt på 26 tilbud. Ingen af de private opholdssteder har indberettet magtanvendelser.

Udover de private opholdssteder har 6 tilbud ikke indberettet magtanvendelser

Fordeling på tilbud

Institution	Total
Arildsgården	12
Baunegården	79
Donekrogen	169
Egelundshuset	202
Emdrupgård	169
Ertodeto	4
Frederiksholm	26
Frederikshøj	170
Glostrup	30
Jacob M	22
Josephine S	2
Kastaniegården	40
Kokkedal	189
Lundtoftegade	35
Nærumgård	5
Orø Strand	30
Rymarksvænge	2
Seden Enggård	43
Skodsborg	36
Skovsneglen	2
Solbakken	16
Solhjem	102
Spanager	53
Svanehuset	54
Sønderbro	14
Tølløse	40
Hovedtotal	1546

Fordeling på personer og alder

De 1546 magtanvendelser er indberettet på i alt 274 børn og unge i alderen 2 til 23 år.

Magtanvendelser fordelt på personer

Gruppering	Magtanvendelser	Personer
1-5 magtanvendelser	390	202
6-10 magtanvendelser	232	32
>10 magtanvendelser	924	40
Hovedtotal	1546	274

Som det fremgår af tabellen ovenfor, er de 924 magtanvendelser indberettet på 40 forskellige børn. På disse 40 børn er der indberettet mellem 11 og 61 magtanvendelser. På 32 børn er der indberettet mellem 6 og 10 magtanvendelser. På de øvrige 202 børn er der indberettet mellem 1 og 5 magtanvendelser.

Magtanvendelser fordelt på alder

Alder	Antal magtanvendelser
2	1
3	3
4	6
5	5
6	44
7	188
8	98
9	184
10	227
11	234
12	246
13	107
14	92
15	73
16	25
17	12
23*	1
Hovedtotal	1546

*Her er der tale om en ung fra en udslusningsafdeling

Det ses af tabellen ovenfor, at det især er i forhold til børn i alderen 7-15 år, at der indberettes magtanvendelser.

Typer af indberettede magtanvendelser

Størstedelen af de indberettede magtanvendelser - 59 % - omhandler fastholdelser, mens 17 % vedrører ført til andet opholdsrum. I 23 % af magtanvendelserne har der både været ført og fastholdt i magtanvendelsen. Hertil kommer 0,3 % fejl, som dækker over fejl i indberetningerne fra tilbuddene. Her har det ikke kunne tydes af indberetningsskemaet, om der har været tale om fastholdelse eller førelse.

Ud af de 1546 indberettede magtanvendelser er der 25 tilfælde, hvor medarbejdere har udøvet fysisk magtanvendelse med hjemmel i Straffelovens bestemmelser om lovlig nødværge.

Typer af magtanvendelse

Ført	Fastholdt	Ført og fastholdt	Fejl	I alt
263	913	360	5	1541*

*25 af de indberettede magtanvendelser er kategoriseret som nødværge. Af disse falder 5 indberetninger udenfor typerne ført og fastholdt. Derfor afviger i alt ift typer af magtanvendelser fra det opgjorte hovedtotal

Opfølgning

I 9 ud af de 1546 indberetninger har Tilsynets gennemgang af de registrerede og indberettede magtanvendelsesepisoder fundet, at der *ikke* har været *hjemmel* i magtbekendtgørelsen til fysisk magtanvendelse. I disse tilfælde er magtudøvelsen blevet påtalt overfor institutionens ledelse og medarbejdere.

I 5 tilfælde har enkelte institutioners beskrivelser af hændelsesforløb omkring magtanvendelser været uklar, så det har givet tvivl om hvorvidt der havde været hjemmel til magtanvendelse. Også dette er blevet påtalt/ rettet.

Udvikling

Der er sket en stigning i antallet af indberettede magtanvendelser på børne- og ungeområdet, svarende til en stigning på 12 %. Sammenholdt med sidste år er antallet af fejl reduceret markant.

Udvikling 2006-2007

År	Indberetninger af magtanvendelser	Ført	Fastholdt	Ført og fastholdt	Fejl
2007	1546	263	913	360	5
2006	1383	214	804	329	36

Magtanvendelsernes sædvanlige karakter

Flertallet af udøvede magtanvendelseshandlinger er foretaget på døgninstitutioner for primært børn i alderen 6 – 15 år.

Generelt er det døgninstitutionernes opgave at modtage/ rumme og give de anbragte børn og unge omsorg og en socialpædagogisk behandling i den tid de bor i institutionerne.

Døgninstitutionernes børn – og ungemiljøer vil ofte være præget af, at børnenes og de unges opvækstmæssige baggrunde er vanskelige (årsagerne til børnenes og de unges anbringelser) – og at disse vanskeligheder og mange uafklarede personlige spørgsmål, bekymringer og perspektiver præger det enkelte barn/ unges trivsel og sociale adfærd.

En stor del af de konflikter, der har medført konkrete magtanvendelseshandlinger, vedrører dagligdags sociale situationer og rutiner i institutionerne, hvor børn kan bryde fastsatte adfærdsregler, fx om at de ikke må drille/moppe/slå hinanden. Andre konflikttyper kan være børn, der slår på medarbejdere, f.eks. fordi barnet irettesættes eller begrænses i sin adfærd – eller børn, der stoppes i at ødelægge/sabotere fællesskab (f.eks. måltider eller undervisning) eller egne eller andres ting og sager.

Efter magtanvendelsesreglerne har døgninstitutionsmedarbejderne hjemmel til i sidste ende at stoppe (alvorlige) konflikter mellem eller med børn og unge, ved med fysisk magt at fastholde et barn, eller ved at børnene kan føres fra hinanden eller væk/ud af et fællesskab af medarbejdere. Det forventes naturligvis, at medarbejderne – når andre konfliktløsningsformer er brugt uden resultat eller ikke kan anvendes – bruger denne hjemmel i samværet og arbejdet med børnene.

Vurdering og overvejelser

På Socialudvalgets møde d. 30. maj 2007 drøftedes blandt andet forrige års statistik vedrørende magtanvendelser, og udvalget besluttede, at Socialforvaltningen skulle øge fokus på praksis vedrørende børn og unge.

Kvalitets- og tilsynskontoret har igennem året skærpet opmærksomheden på hele feltet med magtanvendelse. Gennemgangen og kontrollen af institutionernes registrerede og indberettede magtanvendelseshandlinger er blevet intensiveret.

Det har vist sig, at reglerne for 'tilladt' – 'ikke-tilladt' magtanvendelse overfor anbragte børn og unge opfattes som komplicerede at forstå, og at der i institutionernes forståelser af reglerne har vist sig at være forskellige opfattelser af hvordan reglerne kan tolkes.

Denne øgede opmærksomhed har tillige afdækket, at ikke mindst magtbekendtgørelsens regler for *hvordan* de konkrete magtanvendelseshandlinger skal beskrives, undersøges, vurderes og registreres, kan give problemer for medarbejdere og forstanderne.

Derfor indeholder Kvalitets- tilsynskontorets skærpede opmærksomhed også et tilbud om øget dialog med døgninstitutionerne og opholdsstederne om forståelsen af bestemmelserne. Forstanderne kan søge/ søger rådgivning om tvivlsspørgsmål i Kvalitets- og tilsynskontoret.

Ved de ordinære tilsynsbesøg indgår tilsynet med institutionens praksis vedrørende magtanvendelser. I flere tilfælde er der afholdt temamøder med institutioners ledelser og personalegrupper om magtanvendelsesbekendtgørelsens regler, og om hvordan institutionernes pædagogiske praksis og arbejdstilrettelæggelser er betydningsfuld i bestræbelserne på at reducere konflikter for de anbragte børn og unge – og dermed reducere nødvendigheden af magtanvendelser overfor børnene.

De godkendte private opholdssteder havde i 2007 ingen registrerede magtanvendelseshandlinger. Fra årets tilsynsbesøg vides, at belægningen har været ret lav på opholdsstederne, og det kan være medvirkende til den gode tilstand med ingen konflikter med fysisk magtanvendelse.

Ved tilsynsbesøgene i 2007 har der været fokus på opholdsstedernes kendskab til magtbekendtgørelsens regler, og opholdsstederne har, ligesom døgninstitutionerne, fået tilbud om særlig vejledning om magtanvendelsesreglerne.

I Socialforvaltningen er dagbehandlingstilbud omfattet af registrerings- og indberetningspligt for så vidt, at der foretages særligt begrundet magtanvendelse (lovlig nødværge)

5. Psykiatriområdet

Psykiatriområdet omfatter ca. 1900 pladser. Heraf er de 1428 pladser på bofællesskaber, herunder mindre bosteder og solistboliger, samt bocentre, private opholdssteder og plejekollektiver. De resterende knap 500 pladser er et estimeret antal "åbne" pladser i aktivitets- og værestederne.

På psykiatriområdet er der i alt 14 aktivitets- og væresteder samt 6 bocentre. Hertil kommer 44 bofællesskaber, 3 plejekollektiver samt 9 private opholdssteder. Dette giver i alt 79 tilbud

På psykiatriområdet blev der i alt indberettet 45 magtanvendelser fordelt på 10 tilbud. Der har ikke været indberetninger fra bofællesskaber eller aktivitets- og væresteder.

Fordeling på tilbud

Tilbud	Magtanvendelser
E-huset	1
Forchammervej	1
Hedelund	6
Kalleruphus	1
Lindegården	16
Ringbo	3
Sundbygård	7
Sundbyhus	3
Sundholm	2
Thorupgården	5
Hovedtotal	45

De 45 magtanvendelser er indberettet på 34 forskellige personer. På en enkelt person er der indberettet 7 magtanvendelser. På de øvrige 33 personer er der indberettet en eller to magtanvendelser.

Type af magtanvendelse

Fastholdelse eller føring til andet opholdsrum	Forhåndsgodkendte fastholdelser i hygiejnesituationer	Forhåndsgodkendelse til brug af alarm	Forhåndsgodkendelse til brug af stofseler	Ophold på plejehjem uden samtykke
43*	0	1	1	0

* En af indberetninger vedrører låsning af dør for at forhindre beboer i at gå gennem et bestemt hus. Den kan derfor ikke umiddelbart indplaceres i opgørelsen af forskellige typer ovenfor. Det samlede antal indberetninger er fortsat 45.

Som det fremgår af ovenstående tabel drejer langt de fleste indberetninger om magtanvendelse sig om fastholdelse på grund af voldelig og aggressiv adfærd overfor medbeboere og personale. 7 af indberetningerne har karakter af nødværge. Situationerne er ofte præget af, at beboeren er påvirket af alkohol eller stoffer. Hvis beboeren oplever et psykotisk gennembrud har det været nødvendigt at fastholde beboeren for at undgå væsentlig personskade. I disse tilfælde bliver beboeren ofte indlagt på psykiatrisk afdeling.

Forvaltningen har i to tilfælde godkendt brug af beskyttelsesmidler.

I syv tilfælde har indberetningerne drejet sig om ikke tilladte magtanvendelser. I langt de fleste tilfælde er det lederen, som har vurderet magtanvendelsen som ikke tilladt og efterfølgende påtalt det overfor medarbejdere og fx drøftet det generelt i personalegruppen. I få tilfælde har Tilsynet vurderet en indberettet magtanvendelse som ikke tilladt. De ikke tilladte magtanvendelser drejer sig fx om magtanvendelse i hygiejnesituationer, hvor der ikke har været ansøgt om forhåndsgodkendelse. Det kan også være beboerens støjende adfærd, som er til gene for de øvrige beboere, hvorfor personalet fører beboeren ind i andet opholdsrum.

Opfølgning

Tilsynet har fulgt op på alle indberetninger om magtanvendelser og fx bedt om uddybende materiale fra tilbuddet. Hvis Tilsynet har vurderet magtanvendelsen som ikke tilladt, er det blevet påtalt overfor ledelsen. I flere tilfælde har Tilsynet bedt om handleplaner for, hvordan man undgår fremtidige magtanvendelser for den enkelte beboer.

Udvikling

Overordnet er der ikke sket den store udvikling på psykiatriområdet for så vidt angår indberetning af magtanvendelser. Mens antallet af indberetninger er stort set uændret fra 42 til 45, er antallet af personer steget sammenholdt med sidste år.

Udvikling 2006-2007

	2006	2007
Antal indberetninger	42	45
Antal personer	22	34
Fastholdelse eller føring til andet opholdsrum	40	42
Forhåndsgodkendte fastholdelser i hygiejnesituationer	0	0
Forhåndsgodkendelse til brug af alarm	1	1
Forhåndsgodkendelse til brug af stofselv	1	1
Ophold på plejehjem uden samtykke	0	0

Vurdering og overvejelser

Tilsynet undrer sig fortsat over det lave antal indberetninger af magtanvendelser på psykiatriområdet. Som i årsrapporten fra 2006 stiller Tilsynet sig tvivlende overfor, hvorvidt alle magtanvendelser på tilbuddene registreres og indberettes.

Tilsynet har i årets tilsyn haft fokus på, om der udarbejdes handleplaner i forbindelse med magtanvendelse. Tilsynet har lagt vægt på, at handleplanen indeholder overvejelser af pædagogisk karakter samt at beboeren er inddraget og har udtalt sig om magtanvendelsen. Tilsynet har været i dialog med medarbejdere og ledelse med det formål at øge forståelsen og kendskabet til regelgrundlaget.

Tilsynet vurderer fortsat, at der er et stort behov for vejledning og undervisning om magtanvendelsesbekendtgørelsen, ligesom der fortsat skal fokuseres på magtanvendelse i forbindelse med tilsynsbesøgene.

Flere tilsynsrapporter indeholder både henstillinger samt råd og vejledning om, at det givne tilbud drøfter magtanvendelsesregelsættet og de pædagogiske dilemmaer, som kan opstå.

6. Handicapområdet

På handicapområdet er der indberettet 446 magtanvendelser fordelt på 29 forskellige tilbud. Der er i alt 87 tilbud på handicapområdet. Af disse er 22 dagtilbud og 64 botilbud, hvor bofællesskaberne udgør de 37. Endvidere er der Blindeinstituttet.

Fordeling på tilbud

Tilbud	Magtanvendelser
Aflastningstilbudene	2
Albatros	7
Dagcentret Sundbyvang	64
Daghjemmet Persillevej	1
Daghjemmet ØH	15
Handicapcenter Lærkevej	2
Hans Knudsens Plads 3 B	5
Havdrupvej	4
Handicapcenter Syd	1
Jens Warmingsvej	1
Kernehuse	32
Kikkurren	6
Kælderen	2
Lindebo	32
Lions Kollegiet	17
Lynghuset	33
Musvågevej	6
Møllehuset	4
Nordlys	59
Parterren	1
Radisevej	1
Røde mellemvej	13
Sjælør Boulevard	37
Solstriben	37
Strandparkcentret	27
Stubmøllevej	4
Tokanten*	27
Verahus	3
Vibegården	3
I alt	446

*I tabellen indgår de magtanvendelser, Tokanten direkte har indberettet til Kvalitets- og Tilsynskontoret. Opgørelse over de magtanvendelser, kontoret sidenhen har fået kendskab til, indgår ikke her. For 2007 drejer det sig om yderligere 87 magtanvendelser.

9 af tilbuddene har alle over 20 indberetninger – fra 27 op til 59. De resterende 20 tilbud som har indberettet magtanvendelser har mellem 1 og op til 17 indberetninger.

De 446 magtanvendelser er indberettet på 130 forskellige personer. De 218 af magtanvendelserne er indberettet på 9 personer. Der er indberettet mellem 11 og 67 magtanvendelser på disse 9 personer. Som det fremgår af nedenstående tabel er der indberettet mellem 1 og 10 magtanvendelser på i alt 121 personer, svarende til i alt 228 magtanvendelser.

Fordeling på personer

Gruppering	Magtanvendelser	Antal personer
1-5 magtanvendelser	172	113
6-10 magtanvendelser	56	8
>10 magtanvendelser	218	9
Hovedtotal	446	130

Typer af indberettede magtanvendelser

De indberettede magtanvendelser omhandler primært fastholdelse eller føring til andet opholdsrum. Indberetningerne dækker typisk over situationer, hvor beboere er til fare for sig selv eller andre, eventuelt har en så udadreagerende adfærd, at de opskræmmer de øvrige medbeboere.

For at kunne bruge alarm eller pejlesystemer eller særlige døråbnere efter servicelovens § 125 kræves en forhåndsgodkendelse. Dette gør sig også gældende ved fastholdelse i hygiejnesituationen efter servicelovens § 126, stk. 2 og anvendelse af stofseler servicelovens § 128. Det skal bemærkes, at anvendelse af stofseler har en godkendelsesperiode på 18 måneder.

Type af magtanvendelse

Fastholdelse eller føring til andet opholdsrum	Forhåndsgodkendte fastholdelser i hygiejnesituationer	Forhåndsgodkendelse til brug af alarm	Forhåndsgodkendelse til brug af stofseler	Ophold på plejehjem uden samtykke
394	4	7	41	0

I to af de indberettede tilfælde har Tilsynet vurderet, at der har været tale om ikke-tilladt magtanvendelse. Første tilfælde omhandler fastholdelse af en beboer på et ambulatorium. Fastholdelsen blev foretaget af to medarbejdere, så sygeplejersken kunne give den lægeordnede injektion af depotmedicin. Andet tilfælde omhandler fastholdelse og nødret. Beboeren har svær epilepsi og blev fastholdt i forbindelse med livsvigtig medicin. Får beboeren ikke sin medicin, går han i statisk krampe og kan dø.

Opfølgning

Indberetninger om magtanvendelse behandles løbende. Der foretages en umiddelbar vurdering og hvis det indsendte materiale ikke skønnes at være fyldestgørende, gives indsenderen meddelelse om at indsende det nødvendige materiale. Ved indberetning vurderes det om indberetningen ligger inden for mindsteindgrebsprincippet. Hvis det vurderes, at indberetningen ikke er fyldestgørende, kan de ansvarlige blive bedt om uddybende bemærkninger. Socialforvaltningen vil endvidere anmode om, at der udarbejdes en § 136 handleplan for borgeren på baggrund af magtanvendelsen, og/eller at der afholdes et arbejdsmøde hvor personerne omkring borgeren, og eventuelt borgeren selv, i fællesskab kan drøfte hvorledes behovet for magtanvendelse kan mindskes i fremtiden.

Ved forberedelsen af et tilsynsbesøg vil Kvalitets- og Tilsynskontoret altid undersøge, om der i det forgangne år har været indberetninger om magtanvendelse, hvor mange indberetninger der er modtaget og deres karakter. I den godkendte tilsynsmanual som benyttes ved tilsynsbesøg er et af temaerne: "Magtanvendelse i tilbuddet". Der bliver spurgt ind til følgende emner:

- Bliver procedurerne vedr. magtanvendelse fulgt og hvordan håndterer tilbuddet magtanvendelser og indberetninger?
- Er der særlige problemstillinger der giver anledning til magtanvendelse?
- Har der været episoder med magtanvendelse, der har givet anledning til særlige tiltag?
- Har personalet kendskab til de aktuelle regler og retningslinjer?
- Er der udarbejdet planer for hvordan den enkelte medarbejder får hjælp og støtte i vanskelige situationer, så medarbejderne aldrig er i tvivl om, hvad de skal gøre?
- Tilbydes der kurser til medarbejderne, eksempelvis kurser i voldsforebyggelse?

I to af de indberettede tilfælde af magtanvendelse blev vurderet, at der har været tale om ikke-tilladt magtanvendelse. Det ene tilfælde omhandler fastholdelse og nødret.

I tilfældet hvor en beboer blev fastholdt af pædagogisk personale på et ambulatorium, så sygeplejersken kunne give den lægeordinerede injektion af depotmedicin, har forvaltningen i brev meddelt bostedet, at det ikke var en lovlig magtanvendelse og at der må forsøges at finde andre løsninger. Samtidig er der taget initiativ til et møde med ledelsen af ambulatoriet for at forsøge at finde en løsning på problemet.

Udvikling

På handicapområdet er der sket en stigning i antallet af indberettede magtanvendelser – fra 296 i 2006 til 446 indberetninger i 2007. Hertil kommer de 87 magtanvendelser, som foreligger fra Tokanten vedrørende 2007 samt yderligere 500 magtanvendelser fra perioden 2001-2006, som ikke er indregnet i denne opgørelse.

Antallet af personer, overfor hvem der har været udført magtanvendelse, er ligeledes steget.

Udvikling 2006-2007

	2006	2007
Antal indberetninger	296	446
Antal personer	72	130
Fastholdelse eller føring til andet opholdsrum	292	394
Forhåndsgodkendte fastholdelser i hygiejnesituationer	4	4
Forhåndsgodkendelse til brug af alarm	1	7
Forhåndsgodkendelse til brug af stofselser	3	41
Ophold på plejehjem uden samtykke	0	0

Vurdering og overvejelser

Handicapområdet har især de sidste måneder af 2007 været præget af sagen om Tokanten. Stigningen af indberettede magtanvendelser skal ses i lyset af denne sag. Der er flere tilbud, som ikke før har indberettet magtanvendelser og som nu har meldt sig på banen.

Bekymring og nervøsitet præger pædagogområdet. Balancen imellem omsorgspligt og omsorgstvang er hårfin, og den megen fokus på magtanvendelse er årsag til, at Kvalitets- og Tilsynskontoret har fået flere telefonopringninger med spørgsmål om, hvad der kan betragtes som magtanvendelse. Der er også modtaget indberetninger om magtanvendelse, som efter en vurdering ikke kan betragtes som magtanvendelse.

Allerede inden sagen om bostederne Tokanten og Lindebo blev aktuel, har Kvalitets- og Tilsynskontoret igennem 2006 og 2007 formidlet rådgivning og undervisning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Den megen fokus og pressedækning på området vil betyde, at der også i 2008 vil være stor opmærksomhed og behov for en fortsat indsats vedrørende magtanvendelsesproblematikken.

7. Opsamling

I 2007 har tilsynsvirksomheden i Socialforvaltningen på både handicap-, psykiatri og børneområdet haft fokus på magtanvendelse. Tilsynet har således stået for følgende aktiviteter:

- Løbende rådgivning og vejledning i reglerne om magtanvendelse til medarbejdere og ledelse ved tilsyn
- Opfølgende aftaler med personalet, hvor der gives rådgivning/ diskuteres særlige problemstillinger angående magtanvendelser, fx pædagogiske dilemmaer
- Introkurser til nye medarbejdere om magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.
- Målrettet undervisning i regler og retningslinjer om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten for grupper af ledere og erfarne medarbejdere
- Opdatering af eksisterende pjece om retningslinierne for magtanvendelse på voksenområdet. Forventes også gjort på børneområdet primo 2008
- Orientering af og samarbejde med det ansvarlige mål- og rammekontor om fortsat fokus på magtanvendelse

Bilag 1

Beskrivelse af tilsyn med magtanvendelser

Lov om social service fastlægger rammer og retningslinier for magtanvendelse. Det er lederen af det enkelte tilbud, der er ansvarlig for, at reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelserne overholdes, og at alle medarbejdere er orienteret i reglerne, samt at der sker en løbende dialog i tilbuddet omkring magtanvendelse.

Siden 1.1.2006 har alle tilfælde af magtanvendelse skullet indberettes til Kvalitets- og Tilsynskontoret, der på baggrund af indberetningerne har fulgt op med en vurdering af indberetningerne i forhold til fremadrettede tiltag for at begrænse magtanvendelse i den enkelte sag.

Iht. bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet¹ er magtanvendelse, i form af at barnet eller den unge fastholdes eller føres til en anden lokalitet, tilladt, såfremt barnet eller den unge enten udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarligt, eller såfremt barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv. Magtanvendelse skal afpasses forholdene i den enkelte situation og må *ikke* gå ud over det strengt nødvendige. Al anden form for magtanvendelse er ikke tilladt. Forstanderen på det enkelte tilbud skal indberette henholdsvis tilladt og ikke-tilladt magtanvendelse efter bekendtgørelsens forskrifter. Kvalitets- og tilsynskontoret gennemgår indberetningerne og tilser, at der er hjemmel i magtbekendtgørelsen for den beskrevne magtanvendelse. Indberetninger om overtrædelser af magtanvendelsesreglerne vurderes og afgøres af henholdsvis jurist og faglig konsulent. Eventuelle ansættelsesmæssige konsekvenser for ledelse og medarbejdere drøftes og afgøres i samvirke med det ansvarlige Mål- og Rammekontor og Personaleafdelingen.

Iht. bekendtgørelsen om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne², er magtanvendelse i form af brug af alarm- og pejlesystemer samt særlige døråbnere, fastholdelse eller føring til andet opholdsrum, brug af stofseler, samt optagelse i særlige botilbud uden samtykke tilladt under særlige betingelser. Grundlaget for servicelovens bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er respekten for individets integritet, uanset den enkeltes psykiske funktionsevne. Både holdningsmæssigt og retligt er udgangspunktet derfor princippet om den personlige friheds ukrænkelighed. Tilbuddenes ledelse har pligt til at indberette al magtanvendelse, både tilladt og ikke-tilladt magtanvendelse, til Kvalitets- og Tilsynskontoret. Når indberetningerne modtages i kontoret sker der en faglig og juridisk vurdering i forhold til om magtanvendelsen er tilladt eller ikke-tilladt og i forhold til, hvorvidt der skal iværksættes særlige foranstaltninger enten overfor institutionen, i samarbejde med Mål- og Rammekontor, socialcentret eller i forbindelse med et tilsynsbesøg.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 1309 af 14. december 2004 (gældende 2006)

² Bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 (gældende 2006)

Bilag 2

Oversigt over tilbud

Oversigt over tilbud, hvor Socialforvaltningen fører tilsyn – 2007
Handicapområdet
<i>Døgntilbud for handicappede børn</i>
1. Kvisten
2. Skovsneglen
3. Skovtours
4. Svanehuset
<i>Dagtilbud for voksne handicappede</i>
5. Strandparkcentret
6. Koloritten
7. Gladsaxe Møllevej
8. Daghemmet Persillevej
9. Lavuk Borgervænget
10. Svanevej 24
11. Dagcentret Sundbyvang
12. Øresund
13. Lærkevej
14. Strødammen
15. Dagcentret af 1962
16. Stefansgade
17. Jydeholmen
18. Dagcentret for blinde
19. Dagtilbuddet Lions (helhedstilbud)
20. Kælderen
21. O-huset, Provstevej (helhedstilbud Lynghuset)
22. Musvågevej (helhedstilbud Musvågevej)
23. Idrætsdaghøjskolen
24. Kunstsolen
<i>Botilbud for voksne handicappede</i>
25. Stubmøllevej
26. Sjelør Boulevard
27. Aflastningerne Tomatvej & Kjarstrupvej
28. Kigkurren
29. Møllehuset
30. Røde Mellemevej & Tomatvej 5 & P12
31. Verahus
32. Tokanten
33. Amagerbrogade
34. Kernehusene
35. Albatros

36. Radisevej
37. Lindebo
38. Jens Warmingsvej
39. Solstriben
40. SamBo
41. Vinklen
42. Ringertoften
43. Parterren
44. Lynghuset
45. Musvågevej Nord
46. Musvågevej Syd
47. Vibegården
48. Griffenfeld
49. Havdrupvej
50. Lions Kollegiet
51. Virkefeltet
52. Bøgebjerggård (opholdssted uden for KK)
53. Møllen (opholdssted uden for KK)
<i>Bofællesskaber for voksne handicappede (Stikprøvevis ud af 37)</i>
54. Projekt B, på Sundholm Bygning B, 2300 Kbh. S.
55. Vinhaven 30, 2500 Valby
56. Chr. D. 2. alle, 2300 Kbh. S
57. Leifsgade, 2300 Kbh. S
58. Hothers Plads, 2200 Kbh. N
59. Rosenvængets alle, 2100 Kbh. Ø.
60. Østerbrogade 84, 2100 Kbh. Ø.
61. Pallesvej, 2300 Kbh. S.
62. Smedetoften, 2400 Kbh. NV.
63. Baldersgade, 2200 Kbh. N.
Psykiatriområdet
<i>Bocentre for psykisk syge</i>
1. Hedelund
2. Holme
3. Lindegården
4. Ringbo
5. Stubberupgård
6. Sundbygård
7. Sundbyhus
8. Thorupgården
9. Mette Marie
10. NABO
11. Tagabo
12. Borgervænget
13. Uffesgade
14. Gaderummet
<i>Væresteder, aktivitetscentre for psykisk syge</i>

15. Støtte- og kontaktcentret Linnegade
16. Fountain House, Klub Fantana & Bogstøtten
17. Sidelinien
18. Askovgårdens Seniorcenter/Det Gule Hus
19. Cafe Offside
20. Kontakten
21. Værestedet i Lyrskovgade
22. Idrætshuset
23. Cafe Rose
24. Pinta
25. Ottilia
26. Sinds Hjerte

<i>Opholdssteder</i>
27. Kalleruphus
28. Solisterne
29. Boas
30. Stranden
Børne- og ungeområdet
<i>Dag- og døgnbehandlingssteder for børn</i>
1. Arildsgård
2. Baunegård
3. Bodilsminde
4. Brydes Alle
5. Donekrogen
6. Døgnkontakten
7. Egelundshuset
8. Emdrupgård
9. Ertodeto
10. Frederiksholm
11. Frederikshøj
12. Glostrup Obs.
13. Hjulmagerstien
14. Jacob Michelsens Minde
15. Josephine Schneider
16. Kastaniegården
17. Kokkedal
18. Lundtoftegade
19. Nærumgård
20. Orø Strand
21. Rymarksvænge
22. Seden Enggård
23. Skodsborg Obs.
24. Solbakken
25. Solhjem
26. Solliden
27. Spanager
28. Sønderbro
29. Tølløse
30. Wibrandsvej
<i>Private opholdssteder for børn</i>
31. Basen
32. Amagerhus
33. Sverrig
34. Selvsving
35. Herlufskolen
36. Fussingvej

Krisecentre
<i>Midlertidige Botilbud/krisecentre</i>
1. Baltic
2. Den Åbne dør
3. Egmontgården
4. Klostermosegård
5. Garvergården
6. Kvindehemmet
7. Dannerhuset